

Otevřený dopis ministru Plagovi: Mediální vzdělávání je dlouhodobě opomíjené, píší zástupci třinácti organizací

Zástupci třinácti organizací zabývajících se mediálním vzděláváním, sdružených v neformálním společenství pod názvem [Platforma pro mediální vzdělávání](#), se prostřednictvím otevřeného dopisu obrátili na ministra školství, mládeže a tělovýchovy Roberta Plagu s žádostí o změnu dosavadního přístupu k mediálnímu vzdělávání. Vycházejí hned z několika průzkumů a analýz, které v nedávné době zveřejnila [Česká školní inspekce \(ČŠI\)](#), [Jeden svět na školách \(JSNS\)](#) a [Evropské hodnoty](#). Z nich vyplývá, že mediální výchově je na českých školách věnován malý prostor, přičemž úroveň mediální gramotnosti žáků základních a středních škol je velmi nízká. V dopise vyzývají ministerstvo (a další relevantní instituce) k uskutečnění čtyř kroků, které při současném stavu považují za nezbytné minimum vedoucí ke zlepšení situace v této oblasti.

1. **Pojmenování důležitosti** mediálního vzdělávání (např. formou metodického doporučení).
2. **Transparentnost procesu revize rámcových vzdělávacích programů** (RVP) a nastavování vzdělávacích strategií, zohlednění mediální gramotnosti.
3. Začlenění mediálního vzdělávání do **vzdělávání studentů pedagogických fakult**.
4. **Finanční podporu** projektů a aktivit subjektů aktivních na tomto poli (např. formou otevřených grantových výzev).

Mediální gramotnost je přitom **nezbytnou součástí vzdělanostní výbavy člověka žijícího v 21. století**. Rozvíjet ji znamená učit se **samostatně vyhledávat potřebné informace, analyzovat a posuzovat důvěryhodnost mediálních sdělení, rozlišovat fakta od lží a manipulací. Seznamovat se s riziky kyberprostoru a učit se, jak bezpečně využívat potenciál moderních technologií**. Právě jejich prudký rozvoj a pohyb dětí v digitálním světě už od útlého věku jsou jedním z hlavních důvodů rostoucího významu mediální výchovy. Podle průzkumu ČŠI **tráví přibližně 60 % žáků¹ používáním různých typů médií většinu svého volného času**.

Úroveň mediální gramotnosti je přitom velmi nízká; jak vyplynulo například z **průzkumu² mediální gramotnosti středoškoláků**, realizovaného agenturou Median pro **Člověka v tísni**, podle kterého v testu zaměřeném na základní znalosti a analytické dovednosti obsažené v RVP vyřešilo správně více než 60 % úloh pouze 20 % studentů. I gymnazistů, kteří si mezi studenty ze všech typů středních škol vedli v testu nejlépe, uspělo na 60 a více procent méně než 40 %.

Při **testování ČŠI**, která se kromě **středoškoláků** zaměřila i na mediální gramotnost **žáků základních škol**, byla očekávaná průměrná hodnota úspěšnosti stanovena na 60 %. **Žáci ZŠ však dosáhli v průměru pouze 43 % a žáci SŠ 50 %**. **Výborného výsledku nedosáhl z žáků ZŠ vůbec nikdo**, v případě SŠ pak jen 1 %. **V kontextu vysokého významu médií v životě žáků** (především internetu a sociálních sítí) jsou uvedená čísla **alarmující**.

„O mediálním vzdělávání se v poslední době mluví a píše čím dál častěji. A nezdá se, že by se přitom objevuje také jeho kritika. Například, že to je nemístné tahání politiky do škol, vymývání mozků, šíření jediné správné

¹ dotazování žáci 9. tříd ZŠ a 2. ročníku SŠ

² https://www.jsns.cz/nove/projekty/pruzkumy-setreni/medialni_gramotnost_zaku_2018.pdf

ideologie, zákazy určitých médií atd. Nic z uvedeného neplatí. Autoři podobných výroků, a patří mezi ně i politici, šíří zcela zkreslené představy, ať už to dělají úmyslně, nebo z neznalosti. Bezpochyby tak ale přispívají ke stavu, že mnoho vyučujících mediální výchovy označuje vnímání vzdělávacích snah v této oblasti ze strany veřejnosti jako kontroverzní. Je proto žádoucí, aby relevantní vzdělávací instituce včele s ministerstvem školství pojmenovaly důležitost mediálního vzdělávání,“ uvádí Karel Strachota, iniciátor vzniku Platformy pro mediální vzdělávání a ředitel programu Jeden svět na školách, v němž se mediálnímu vzdělávání už přes třináct let věnuje.

Jaká zjištění, poukazující na neuspokojivý stav v řešení těchto otázek, z výše uvedených výzkumů například plynou?

V českých školách je mediální výchově věnován velmi malý prostor:

- 82 % učitelů uvádí, že **výuka formou průřezového tématu, jdoucího napříč ostatními předměty, způsobuje, že na mediální výchovu nezbyvá dostatek času³,**
- téměř stejné procento (**80 %**) uvádí, že mediální výchova **není v českém školství vnímána jako důležité téma⁴,**
- studenti středních škol absolvují za celou dobu svého studia **méně než 10 hodin mediální výchovy⁵,**
- na některých školách se mediální výchova **nevyučuje vůbec⁶.**

Pedagogové nejsou dostatečně připraveni a postrádají materiály i metodickou podporu:

- **uvádějí, že jim chybí potřebné znalosti a dovednosti (81 %), většina z nich (72 %) se nezúčastnila žádného relevantního kurzu nebo školení,⁷**
- téměř **tři čtvrtiny⁸** učitelů pociťují nedostatek kvalitních materiálů, **nejžádanější formou podpory jsou audiovizuální materiály ke konkrétním tématům (58 % učitelů)⁹,**
- podle ČŠI je nejčastější **formou přípravy vyučujících samostudium¹⁰ (70 % učitelů),** což dokresluje i statistika uváděná Jedním světem na školách, podle níž si **77 %¹¹ vyučujících připravuje vlastní materiály,**
- **74 % procent¹² vyučujících přistupuje k mediální výchově individuálně a sestavuje si samostatně svůj výukový plán, současně platí, že 50 %¹³ středních škol nevyhodnocuje naplnění cílů mediální výchovy,**
- průřezový charakter mediální výchovy **napříč několika předměty (na 90 % škol) způsobuje, že je výuka typicky zajišťována vícero učiteli (především běžnými učiteli všeobecně vzdělávacích předmětů bez zaměření na realizaci mediální výchovy)¹⁴.**

„V oblasti mediálního vzdělávání je potřeba provést systémové změny, jejichž nositelem by mělo být ministerstvo školství. Samozřejmě platí, že klíčová je role vyučujících. Těm se však musí dostat potřebné podpory,“ uzavírá Karel Strachota.

³ https://www.jsns.cz/nove/projekty/medialni-vzdelavani/vyzkumy/6517086_ucitele_medialni_vychovy_celkova_zprava_v24ip.pdf

⁴ https://www.jsns.cz/nove/projekty/medialni-vzdelavani/vyzkumy/6517086_ucitele_medialni_vychovy_celkova_zprava_v24ip.pdf

⁵ https://www.jsns.cz/nove/projekty/pruzkumy-setreni/6517001_medialni_vychova_zprava_final.pdf

⁶ https://www.csicr.cz/getattachment/9556115a-a35b-4ee8-969c-1d87d14c9c55/TZ-Medialni-vychova_2017-2018.pdf;.jpg;.asp

⁷ https://www.jsns.cz/nove/projekty/medialni-vzdelavani/vyzkumy/6517086_ucitele_medialni_vychovy_celkova_zprava_v24ip.pdf

⁸ https://www.jsns.cz/nove/projekty/medialni-vzdelavani/vyzkumy/6517086_ucitele_medialni_vychovy_celkova_zprava_v24ip.pdf

⁹ https://www.jsns.cz/nove/projekty/medialni-vzdelavani/vyzkumy/6517086_ucitele_medialni_vychovy_celkova_zprava_v24ip.pdf

¹⁰ https://www.csicr.cz/getattachment/9556115a-a35b-4ee8-969c-1d87d14c9c55/TZ-Medialni-vychova_2017-2018.pdf;.jpg;.asp

¹¹ https://www.jsns.cz/nove/projekty/pruzkumy-setreni/6517001_medialni_vychova_zprava_final.pdf

¹² https://www.jsns.cz/nove/projekty/pruzkumy-setreni/6517001_medialni_vychova_zprava_final.pdf

¹³ https://www.jsns.cz/nove/projekty/pruzkumy-setreni/6517001_medialni_vychova_zprava_final.pdf

¹⁴ pozn.: český jazyk (94 %), informatika (83 %), výchova k občanství/základy společenských věd (78 %/44 %) a cizí jazyk (55 %), dále nabývá podoby samostatného povinného či nepovinného předmětu (10 %) nebo produkce vlastního média, školy také často volí formu besed, diskuze nebo exkurze v médiích (35 %) a projektovou výuku (27 %), zdroj:

https://www.csicr.cz/getattachment/9556115a-a35b-4ee8-969c-1d87d14c9c55/TZ-Medialni-vychova_2017-2018.pdf;.jpg;.asp

Seznam signatářů otevřeného dopisu zastupujících jednotlivé organizace sdružené v Platformě:

Karel Strachota (ředitel programu Jeden svět na školách, Člověk v tísni), **Jan Cemper** (šéfredaktor, Manipulátoři.cz), **Lenka Chudomelová** (lektorka, Demagog.cz), **Jakub Janda** (ředitel, Evropské hodnoty), **Michal Kaderka** (zakladatel, Svět médií), **Martin Kožíšek** (Akademie CZ.NIC), **Tereza Kráčmarová** (předsedkyně, Fakescape), **Kateřina Křivánková** a **Vojtěch Bruk** (zakladatelé, Zvol si.info), **Michal Kučerák** (lektor, produkce, Centrum současného umění DOX), **Vladka Mušálková** (ředitelka, Asociace pro mezinárodní otázky), **Michaela Slussareff** (zakladatelka, Slowtechinstitute.org), **Jaroslav Valůch** (koordinátor, Transitions) a **Tereza Vodičková** (předsedkyně, Asociace učitelů občanské výchovy a společenských věd).

Kontakt:

Karel Strachota

ředitel vzdělávacího programu JSNS

tel.: 777 787 930, e-mail: karel.strachota@jsns.cz

Táňa Abrhámová

mediální koordinátorka vzdělávacího programu JSNS

tel.: 734 428 395, e-mail: tana.abrahamova@jsns.cz

JSNS.CZ

